

Liikenne- ja viestintäministeriölle

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä ja laiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamiseksi

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä ja laiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamiseksi.

Oikeusministeriö esittää lausuntonaan seuraavan.

Laki eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä (LE 1)

Ehdotuksessa eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä annettavaksi laiksi 2 §:n 2 momentissa säädettäisiin niistä muiden lakien mukaisista menettelyistä, joissa sovellettaisiin täydentävästi lakiehdotuksen säännöksiä. Kohdan 6 mukaan näitä olisivat ”vesilain (587/2011) 3 luvun 2 ja 3 §:n mukaiset lupamenettelyt, 10 luvun 2 §:n mukainen yleiseksi kulkuväyläksi määrittämisestä koskeva menettely, 2 luvun 11 §:n mukainen poikkeusmenettely vesiluontotyyppien suojelusta, 2 luvun 12–14 §:n ja 10 luvun 7 §:n mukaiset käyttöoikeuden myöntämistä koskevat menettelyt;”.

Kyse ei ole erillisistä menettelyistä, vaan vesilain mukaisen lupa-asian käsittelyssä noudatetaan vesilain 11 luvun säännöksiä hakemusmenettelystä sekä hallintolain säännöksiä. Luontevampi kirjoitustapa olisi esimerkiksi ”vesilain (587/2011) mukainen lupamenettely” ja kirjata perusteluihin, mihin vesilain mukaisiin asiaryhmiin tällä viitataan.

Saman pykälän viimeisen momentin mukaan ”Tässä laissa mainituissa lupamenettelyissä ja muissa hallinnollisissa menettelyissä noudatetaan, mitä 2 momentissa mainituissa säädöksissä säädetään, ellei tässä laissa toisin säädetä.” Säännöksen muotoilun perusteella jää epäselväksi, miten lakien keskinäisen suhteen on tarkoitettu järjestyvän. Jos tarkoituksena on, että nyt puheena olevan lain säännöksiä sovellettaisiin täydentävästi mainittujen lakien mukaisissa menettelyissä, tulisi asiasta säätää selkeästi (”Edellä 2 momentin lakien mukaisissa menettelyissä on lisäksi noudatettava, mitä tässä laissa säädetään.” tms.). Momentin tarpeellisuutta kokonaisuudessaan voisi vielä harkita jatkovalmistelussa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 7730
+358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
oikeusministerio.fi

Lakiehdotuksen 7 §:ssä säädettäisiin hankkeen menettelyiden kokonaiskestosta. Pykälän 2 momentin mukaan ”Toimivaltaisten viranomaisten on käsiteltävä 2 §:n 2 momentissa mainittuja menettelyitä koskevat asiat 1 momentissa säädetyin määräajan puitteissa. Jos hankkeen edellytyksenä on useampi 2 §:n 2 momentissa mainittu menettely, on toimivaltaisten viranomaisten huolehdittava määräajan noudattamisesta yhteistyössä ja tarvittaessa sovittava käsittelyajoista.” Säännöksen tarkoituksena on edistää asian joutuisaa käsittelyä, mutta epäselväksi jää, mitä tämä tarkoittaa varsinaisten substanssilakien menettelyllisten vaatimusten näkökulmasta. Tällä tuskin voidaan katsoa voitavan sivuuttaa esimerkiksi asianosaisten ja muiden tahojen perustuslakiin ja EU-oikeuteenkin kiinnittyviä menettelyllisiä oikeuksia.

Määräaikaa koskevan 7 §:n perusteluissa s. 48-49 todetaan, että laissa ei säädettäisi erikseen seuraamuksista toimivaltaisille viranomaisille määräajan ylitystilanteissa, ja että hankkeen toteuttajalla olisi käytössään voimassaolevan lainsäädännön oikeusturvakeinot kuten hallintovalitus, hallintokantelu ja kantelu ylimmille laillisuusvalvojille. Oikeusministeriö toteaa, että hallintovalitus on huonosti määräajan ylityksiin soveltuva oikeussuojakeino, koska määräajan ylitykseen itsessään ei liity mitään hallintopäätöstä, josta valituksen voisi tehdä.

Lakiehdotuksen 9 §:ssä säädettäisiin määräajan pidentämisestä ja määräajan laskemisen keskeyttämisestä. Pykälässä ei säädettäisi siitä, kuinka pitkiä määräajan pidennykset voivat olla. Oikeusministeriöllä ei ole tähän huomauttamista, vaikka sääntelyn johdonmukaisuuden näkökulmasta määräajasta säätämistä ilman takarajaa ei voida pitää onnistuneena ratkaisuna. Sen sijaan jatkovalmistelussa tulisi harkinta sen selvittämisestä, kenen (hankkeen toteuttaja/toimivaltainen viranomainen) sanottua pidennystä on haettava tai voi hakea vai onko nimetyn viranomaisen mahdollisesti pantava asia vireille omasta aloitteestaan.

Lakiehdotuksen 12 §:n 2 momentin sääntely ohjeistuksesta ja neuvonnasta on päällekkäistä sääntelyä hallintolain 6 §:n kanssa. Esityksen yksityiskohtaisten perustelujen s. 52 mukaan sääntely olisi hallintolain sääntelyä täydentävää. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan tämän tyyppisissä tilanteissa hallintolain 6 §:n sääntely viranomaisen velvollisuudesta antaa tarvittaessa neuvontaa on riittävä, eikä sitä ole tarpeen täydentää erityislakiin otettavilla säännöksillä tältä osin.

Oikeusministeriö kehottaa liikenne- ja viestintäministeriötä valmistelevana ministeriönä olemaan vielä yhteydessä työ- ja elinkeinoministeriöön lakiehdotuksen 14 §:ään ja siihen liittyvään 17 §:n 3 momentissa olevaan siirtymäsäännökseen liittyen. Sääntelyn tarpeellisuus ja sisältö on syytä varmistaa työ- ja elinkeinoministeriöltä, jonka hallinnonalaan julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö pääasiallisesti kuuluu.

Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta (LE 2)

Ehdotukseen sisältyvän lakiluonnoksen liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta maanteitä koskevan 4 §:n 2 momentin yksityiskohtaisten perustelujen mukaan momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että liikenne- ja viestintäministeriöllä olisi asetuksenantovalta tarkempien säännösten antamisesta maanteiden luokittelussa. Lakitekstin ja rinnakkaistekstin mukaan lainkohdan muutos on kuitenkin se, että säännösvalta annettaisiin liikenne- ja viestintäministeriön sijasta valtioneuvostolle, ja säännökset annettaisiin jatkossa asetuksentasoisina. Myös säätämisyjärjestysperustelujen mukaan kyseessä olisi asetuksenantovaltuus valtioneuvostolle. Jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää huomiota siihen, että lakiteksti ja perustelut vastaavat toisiaan, ja jos valtuuden kohdetta ja tasoa on tarkoitus muuttaa, on perusteluista myös käytävä ilmi syyt muutoksille.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 a § esityksestä maantien toiminnallisesta luokasta. Oikeusministeriö huomauttaa pykälän 2 momenttiin liittyen, että koska julkisella kuulutuksella tiedoksi annettavaan esitykseen liittyy vastaajan oikeuteen vaikuttava määräaika, eli se aika, jonka kuluessa lausunnot on annettava ja mielipiteet esitettävä, on kuulutus pidettävä hallintolain 62 a §:n 2 momentin nojalla yleisesti nähtävillä mainitun määräajan päättymiseen asti. Tähän nähden lakiesityksen 4 a §:n 2 momentin säännös kuulutuksen ja esityksen nähtävillä pitämisestä yhtäjaksoisesti 30 päivän ajan ei vaikuta tarpeelliselta. Oikeusministeriö huomauttaa, että yleislaista poikkeamiseen ja/tai yleislain kanssa päällekkäiseen sääntelyyn tulee suhtautua pidättyvästi. Yleislaista tulee poiketa vain perustellusta syystä, joten hallintolaista poikkeava sääntelytapa julkiselle kuulutukselle varattavasta ajasta olisi vähintäänkin perusteltava pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa kattavammin.

Osastopäällikkö

Johanna Suurpää

Lainsäädäntöneuvos

Elina Nyholm

Jakelu

LVM Liikenne- ja viestintäministeriö

VN/9416/2022-OM-23

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: